

Број: 1-01-731-5/12-3
Датум: 03.04.2013. године
Београд

На основу чл. 8. став 1. тачка 2), 22, 60, 62. ст. 1-3. и чл. 63. став 1. тачка 8) и 71. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, број 44/10), члана 192. Закона о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“, бр. 33/97 и 31/01 и „Службени гласник РС“, број 30/10), члана 12. став 1. тачка 2) и 28. Статута Републичке агенције за електронске комуникације („Службени гласник РС“, број 59/10), Одлуке о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији („Службени гласник РС“, број 59/11), поступајући по пресуди Управног суда број: 9 У 14603/11 од 05.03.2013. године, донетој у управном спору по тужби тужиоца Предузећа за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д., из Београда, Таковска 2,

директор Републичке агенције за електронске комуникације доноси

РЕШЕЊЕ

- I. Предузеће за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д. из Београда, Таковска 2, одређује се за оператора са значајном тржишном снагом на малопродајном тржишту јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације.
- II. Оператору из става I. диспозитива овог решења одређује се обавеза пружања малопродајних услуга под одређеним условима који укључују:
 - 1) забрану обрачунавања прекомерних цена,
 - 2) забрану ометања уласка на тржиште или ограничавања конкуренције превисоким или прениским ценама,
 - 3) забрану давања неоправдане предности одређеним крајњим корисницима,
 - 4) ограничавање висине малопродајних цена,
 - 5) прибављање формалне сагласности од Републичке агенције за електронске комуникације за начин формирања и промену цена услуга у случају њиховог везивања,
 - 6) одређивање мера контроле индивидуалних тарифа,
 - 7) заснивање цена на трошковима пружања услуга или на ценама на упоредивим тржиштима.
- III. Оператор из става I. диспозитива овог решења дужан је да обавезе одређене ставом II. диспозитива овог решења извршава у складу са документом Републичке агенције за електронске комуникације „Извештај о анализи малопродајног

тржишта јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације“, август/новембар 2011. године, који је у целости саставни део овог решења.

- IV. Оператор из става I. диспозитива овог решења дужан је да у циљу контроле цена, односно извршавања обавеза из става II. диспозитива овог решења примењује трошковно рачуноводство на начин прописан општим актом Републичке агенције за електронске комуникације који уређује примену трошковног принципа, одвојене рачуне и извештавање од стране оператора са значајном тржишном снагом.
- V. Ово решење је коначно и објавиће се на Интернет страници Републичке агенције за електронске комуникације.

Образложење

Републичка агенција за електронске комуникације (у даљем тексту: Агенција) примила је дана 05.03.2013. године пресуду Управног суда број: 9 У 14603/11 од 05.03.2013. године, којом је, између осталог, уважена тужба Предузећа за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д., из Београда, Таковска 2 (у даљем тексту: „Телеком Србија“ а.д.), поништено решење број: 1-02-3491-568/11-42 од 29.11.2012. године и враћено Агенцији на поновно одлучивање.

Достављеном пресудом надлежни суд је утврдио да диспозитив оспореног решења није сачињен у складу са одредбом члана 198. ст. 1. и 2. Закона о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“, бр. 33/97, 31/01 и „Службени гласник РС“, број 30/10, у даљем тексту: ЗУП), као и да је оспорено решење донето уз повреду правила поступка из члана 199. став 2. ЗУП, па је по оцени суда, повређен закон на штету тужиоца „Телеком Србија“ а.д.

Из разлога наведених у образложењу пресуде Агенција је обавезана да у поновљеном поступку, поштујући примедбе суда у вези са поступком, отклони повреду констатоване предметном пресудом, у складу са одредбом члана 69. став 2. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, број 111/09, у даљем тексту: ЗУС).

Поступајући по наведеној пресуди и правним схватањима надлежног суда Агенција одлучујући у поновном предметном поступку констатује следеће:

Агенција је по службеној дужности, сагласно одредби чл. 60. и 145. став 2. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, број 44/10, у даљем тексту: Закон), извршила анализу, између осталог, малопродајног тржишта јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације и о томе сачинила „Извештај о анализи малопродајног тржишта јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације“, август/новембар 2011. године (у даљем тексту: Извештај о анализи релевантног тржишта), који је у целости саставни део овог решења.

Малопродајно тржиште јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације утврђено је као релевантно тржиште подложно претходној регулацији Одлуком о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији („Службени гласник РС“, број 59/11), коју је донео Управни одбор Агенције.

Агенција је приликом анализе релевантних тржишта (у даљем тексту: анализа) водила рачуна о примени Препоруке Комисије (ЕЗ) број 2007/879/ЕС од 17.12.2007. године о релевантним тржиштима на подручју електронских комуникација која су подложна претходној регулацији, као и Смерницама Комисије (ЕЗ) број 2002/С 165/03 од 11.07.2002. године о анализи тржишта и утврђивању значајне тржишне снаге на основу регулаторног оквира за електронске комуникације.

Агенција је анализи малопродајног тржишта јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације приступила сагласно одредби члана 60. Закона, којом је прописано да Агенција најмање једном у три године врши анализу релевантних тржишта, а по потреби и додатних тржишта, уз примену одговарајућих препорука Европске уније о анализи тржишта и утврђивању значајне тржишне снаге.

Приликом анализе коришћени су подаци које Агенција прикупља сваке године путем годишњих извештаја за пружаоце услуга јавне фиксне телефонске мреже, као и подаци из упитника за пружаоце услуга CDMA. Период на који се анализа односи обухвата 2007, 2008. и 2009. годину и првих шест месеци 2010. године.

Агенција је поступак анализе спровела у циљу оцене степена конкурентности на одређеном релевантном тржишту, сходно члану 59. став 1. Закона, односно у циљу процене да ли постоје оператори са значајном тржишном снагом на одређеном релевантном тржишту.

У поступку анализе дефинисано је релевантно тржиште у производној и географској димензији, примењен је Тест 3 критеријума за утврђивање релевантности тржишта, анализирани су критеријуми за утврђивање значајне тржишне снаге, а по окончању тог поступка одређено је Предузеће за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д. из Београда, Таковска 2 (у даљем тексту: „Телеком Србија“ а.д.) за оператора са значајном тржишном снагом (у даљем тексту: оператор са ЗТС). „Телеком Србија“ а.д. као оператору са ЗТС су одређене обавезе на основу постојећег стања тржишне конкуренције и идентификованих потенцијалних препрека у развоју тржишне конкуренције са којим се суочавају оператори на малопродајном тржишту јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације.

У производној димензији, релевантно малопродајно тржиште јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације је тржиште на коме се пословним и резиденцијалним корисницима на фиксним локацијама, преко јавне фиксне телекомуникационе мреже, пружа малопродајна јавно доступна телефонска услуга у локалном, националном и међународном телефонском саобраћају, што је детаљно описано у поглављу 3 Извештаја о анализи релевантног тржишта.

Географска димензија малопродајног тржишта јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације је територија Републике Србије.

На основу критеријума за утврђивање појединачне значајне тржишне снаге који су дефинисани одредбом члана 61. Закона, а детаљно описани у поглављу 4 Извештаја о анализи релевантног тржишта, Агенција је утврдила да на посматраном релевантном тржишту не постоји ефикасна конкуренција, односно да „Телеком Србија“ а.д. поседује значајну тржишну снагу.

Одредбом члана 62. Закона, између осталог, регулисано је доношење решења којим се одређује оператор, који појединачно или заједно са другим операторима, на том релевантном тржишту има значајну тржишну снагу и одређују обавезе које он има као оператор са ЗТС.

Приликом анализе малопродајног тржишта јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације примењен је Тест 3 критеријума, у складу са Препоруком Комисије (ЕЗ) број 2007/879/ЕС од 17.12.2007. године, након чега је установљено да су сви критеријуми испуњени и да је малопродајно тржиште јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације подложно претходној регулацији, што је детаљније описано у поглављу 4. Извештаја о анализи релевантног тржишта.

Утврђено је да „Телеком Србија“ а.д. има скоро 99% тржишног учешћа на посматраном тржишту које је стабилно у дужем временском периоду и не очекује се да ће се значајније променити у периоду до следеће анализе, без обзира на улазак нових оператора. Поред тога, „Телеком Србија“ а.д. остварује значајну предност у односу на конкуренцију по основу инфраструктуре коју је тешко реплицирати и технолошких предности, будући да поседује јавну фиксну телефонску мрежу (Public Switched Telephone Network – PSTN) и електронску комуникациону мрежу за фиксни бежични приступ (Code Division Multiple Access – CDMA мрежа) којима покрива готово читаву територију Републике Србије, као и по основу диверсификације услуга, економије обима и економије опсега, јер је присутан на свим релевантним тржиштима у сектору електронских комуникација и то са високим тржишним учешћем и степена вертикалне интеграције, те је одлучено као у ставу I. диспозитива овог решења.

На основу члана 71., а у вези са чланом 63. став 1. тачка 8) Закона, уз уважавање постојећих и потенцијалних препрека у развоју тржишне конкуренције које су детаљно наведене у поглављу 5 Извештаја о анализи релевантног тржишта, Агенција је оператору „Телеком Србија“ а.д. као оператору са ЗТС утврдила обавезу пружања малопродајних услуга под одређеним условима из става II. диспозитива овог решења, а који су детаљно образложени у поглављу 6 Извештаја о анализи релевантног тржишта, који је у целости саставни део овог решења. Обавеза се уводи са циљем да се на најбољи начин отклоне потенцијалне препреке развоју конкуренције, омогући развој релевантног тржишта и конкуренције и заштите интереси крајњих корисника.

Агенција је „Телеком Србија“ а.д. као оператору са ЗТС, сагласно одредби члана 63. став 1. тачка 8) Закона, одредила обавезу пружања малопродајних услуга под одређеним условима која укључује следеће:

- 1) забрану обрачунавања прекомерних цена,
- 2) забрану ометања уласка на тржиште или ограничавања конкуренције превисоким или прениским ценама,
- 3) забрану давања неоправдане предности одређеним крајњим корисницима,
- 4) ограничавање висине малопродајних цена,
- 5) прибављање формалне сагласности од Агенције за начин формирања и промену цена услуга у случају њиховог везивања,
- 6) одређивање мера контроле индивидуалних тарифа,
- 7) заснивање цена на трошковима пружања услуга или на ценама на упоредивим тржиштима.

Приликом одређивања обавеза оператору са ЗТС Агенција је водила рачуна о врсти и природи утврђених недостатака на тржишту, претходним улагањима, подстицању даљих улагања и могућности за повраћај улагања по разумној стопи с обзиром на ризике.

„Телеком Србија“ а.д. је дужан да обавезе утврђене ставом II. диспозитива овог решења извршава у складу са поглављем 6 Извештаја о анализи релевантног тржишта који је у целости саставни део овог решења, те је одлучено као у ставу III. диспозитива овог решења.

„Телеком Србија“ а.д. је у обавези је да у циљу контроле цена, односно извршавања обавеза из става II. диспозитива овог решења примењује трошковно рачуноводство на начин прописан општим актом Агенције који уређује примену трошковог принципа, одвојене рачуне и извештавање од стране оператора са значајном тржишном снагом, сагласно одредби члана 71. став 4. Закона, те је одлучено као у ставу IV. диспозитива овог решења.

Поступајући сагласно одредбама чл. 34-36. Закона, Агенција је у периоду од 21.04.2011. године до 23.06.2011. године спровела поступак јавних консултација ради прибављања мишљења стручне и шире јавности на нацрте више аката везаних за анализу релевантних тржишта, и то: Одлуке о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији, Извештаја о анализи релевантних тржишта и решења о одређивању оператора са ЗТС. Агенција је након тога, извршила анализу пристиглих мишљења, примедба и предлога на наведене акте, уважила основане сугестије и примедбе што је у конкретном случају, односно приликом одређивања оператора са ЗТС и обавеза које он има на малопродајном тржишту јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације за последицу имало одређивање обавеза пружања малопродајних услуга под одређеним условима, уместо првобитно предложених обавеза из члана 63. став 1. тач. 1) до 3) и 5) Закона.

Даље, Агенција је у посебном испитном поступку који претходи доношењу одговарајућег решења о одређивању оператора са значајном тржишном снагом и обавеза

које он има, „Телеком Србија“ а.д. предочила чињенице и околности које су од значаја за одлучивање у овој управној ствари и истом омогућила да се у остављеном року од 30 дана изјасни на предочене чињенице и околности и достави своје изјашњење, као и документацију или друге доказе за које сматра да су релевантни за одлучивање у овој управној ствари, а сагласно одредбама члана 22. став 3. Закона и чл. 9. и 133. став 1. ЗУП.

Решавајући у овој управној ствари, у циљу потпуног утврђивања чињеничног стања, Агенција је дана 13.10.2011. године примила Изјашњење „Телеком Србија“ а.д., број: 314667/9, од 13.10.2011. године (у даљем тексту: Изјашњење), на чињенице и околности од значаја за доношење решења о одређивању оператора са значајном тржишном снагом и обавеза које има на малопродајном тржишту јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације и у даљем тексту износи наводе оператора „Телеком Србија“ а.д., из предметног Изјашњења и своје ставове које је заузела поводом истих.

У делу Изјашњења означеном као „1. Одређивање обавезе пружања малопродајних услуга под одређеним условима“ „Телеком Србија“ а.д., између осталог, износи примедбе које се пре свега односе на одређивање обавеза оператору на овом тржишту, а које према тврдњи „Телеком Србија“ а.д. нису у складу са чланом 71. Закона. Такође, „Телеком Србија“ а.д. се позива на став 2. члана 71. Закона у коме је наведено да се обавезе одређују када се оцени да одређивање других обавеза из члана 63. Закона не би било делотворно, као и на члан 15. Препоруке 2007/879/ЕС, наводећи да се исти односи на потребу да се на малопродајним тржиштима одређују обавезе тек као крајња мера, када друге мере на велепродајним тржиштима не дају ефекте.

У вези са наведеним, Агенција констатује да су приликом анализирања постојећег стања на тржишту и израде пројекције стања у наредном периоду узете у обзир следеће чињенице:

- учешће „Телеком Србија“ а.д. је изразито високо на малопродајном тржишту јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације (скоро 99%),
- други фиксни оператор „Orion telekom” d.o.o, после периода од две године након добијања лиценце, има мање од 8.000 корисника, што је занемарљиво мало у односу на број корисника „Телеком Србија“ а.д.,
- оператор „Telenor“ d.o.o, који је лиценцу за јавну фиксну телекомуникациону мрежу и услуге добио почетком 2010. године, у периоду који је разматран приликом ове анализе (закључно са првих шест месеци 2010. године) није започео са пружањем услуга, а не очекује се ни у наредном периоду значајан број корисника.

На основу наведених података, закључено је да су промене на наведеном тржишту изузетно споре и став Агенције је да, мере које су одређене „Телеком Србија“ а.д. на велепродајним тржиштима у складу са чланом 63. став 1. тач. 1)-3) и 5) Закона, у релативно кратком периоду до следеће анализе неће дати резултате који би битно утицали

на промену стања на малопродајном тржишту јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације. Имајући у виду наведено, неопходно је, у циљу обезбеђивања равноправних услова за све учеснике на овом тржишту „Телеком Србија“ а.д. одредити обавезу пружања малопродајних услуга под одређеним условима сагласно одредби члана 63. став 1. тачка 8) Закона, при чему је садржај те обавезе регулисан одредбом члана 71. Закона, а која ће важити до следеће анализе.

Даље, у Препоруци Комисије (ЕЗ) број 2007/879/ЕС од 17.12.2007. године о релевантним тржиштима на подручју електронских комуникација која су подложна претходној регулацији је експлицитно наведено следеће: „Регулаторну контролу малопродајних услуга би требало наметнути само уколико **национална регулаторна тела сматрају да** релевантне мере на veleпродајном нивоу или мере које се односе на избор или преизбор оператора **не би биле успешне** у постизању циља да се обезбеди ефикасна конкуренција и испуне циљеви јавног интереса“ (*“Regulatory controls on retail services should only be imposed where **national regulatory authorities consider that relevant wholesale measures or measures regarding carrier selection or pre-selection would fail to achieve the objective of ensuring effective competition and the fulfillment of public interest objectives.**”*). Процена Агенције је да мере на veleпродајним тржиштима **не би биле делотворне** на наведеном малопродајном тржишту у наредном периоду од три године и да је како је већ наведено потребно увести посебне мере на овом тржишту. Такође, у члану 15. предметне препоруке наведено је да она **углавном** утврђује veleпродајна тржишта, али не **искључиво**, те је неопходно имати на уму да је овом препоруком у члану 5. предвиђено да је потребно спровести тест три критеријума и уколико су сва три критеријума испуњена, наведено тржиште такође може бити регулисано.

Агенција је применом Теста 3 критеријума утврдила да су сва 3 критеријума кумулативно испуњена и да је тржиште јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације, релевантно тржиште подложно претходној регулацији, у складу са чланом 5. Препоруке.

Такође, „Телеком Србија“ а.д. у Изјашњењу наводи да нема основа за наметање обавеза предвиђених анализом, већ да би у овом тренутку била довољна мера која представља обавезу контроле цена кроз давање сагласности Агенције на сваку промену цене регулисане услуге, као и на формирање и промену цена и садржаја комбинованих пакета којима је обухваћена предметна услуга.

Имајући у виду резултате анализе релевантног тржишта, став Агенције је да само мера давања сагласности на цене није довољна у овом тренутку и да за стварање услова за пословање конкуренције морају бити спроведене све мере предвиђене предметном анализом коју је извршила Агенција.

У делу Изјашњења означеном као „2. Додатне обавезе предвиђене поглављем 6. Извештаја о анализи тржишта 9.“, оператор „Телеком Србија“ а.д., између осталог, наводи да обавеза рачуноводственог раздвајања није предвиђена чланом 71. Закона, односно релевантна је за veleпродајна тржишта, затим да је обавеза недискриминаторног поступања неосновано наметнута са образложењем да је иста предвиђена чланом 65.

Закона за услуге међуповезивања и приступа на veleпродајном тржишту, као и да обавеза оператора са ЗТС да на захтев Агенције достави на увид закључене уговоре, рачуноводствене податке, укључујући и податке о приходима није у складу са чланом 66. којим је регулисана обавеза рачуноводственог раздвајања у вези са услугама међуповезивања и приступа које су везане за релевантна veleпродајна тржишта. Такође, у оквиру ове тачке, „Телеком Србија“ а.д. поставља питање којом од обавеза у оквиру обавеза за пружање малопродајних услуга под одређеним условима је предвиђено прибављање претходне формалне сагласности од Агенције за сваку промену цена регулисане јавно доступне телефонске услуге.

Одредбом члана 71. став 4. Закона, између осталог, прописано је, да ако се оператору са ЗТС одреди нека од обавеза контроле малопродајних цена, Агенција утврђује и обавезу примене трошковног рачуноводства у циљу контроле цена, при чему утврђује и објављује начин примене трошковног рачуноводства. „Телеком Србија“ а.д. је у обавези да на релевантном тржишту формира цене услуга које су трошковно засноване, у складу са Правилником о примени трошковног принципа одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација („Службени гласник РС“, број 52/11, у даљем тексту: Правилник). Правилником је прописано да оператор припрема и доставља извештај о раздвајању рачуна успеха и ангажоване имовине по свим врстама услуга. За испуњење ове обавезе потребно је одвојено рачуноводствено праћење пословних активности оператора са ЗТС. Другим речима, рачуноводствено раздвајање и трошковно рачуноводство су међусобно повезане обавезе, те је стога наметнута и обавеза рачуноводственог раздвајања чије испуњавање неће представљати додатно оптерећење за оператора.

Даље, обавеза недискриминаторног поступања представља забрану давања неоправдане предности одређеним крајњим корисницима, што је предвиђено одредбом члана 71. Закона, а обавеза рачуноводственог раздвајања на овом тржишту, као што је напред наведено, регулисана је Правилником и одредбом члана 71. став 4. Закона која, између осталог, прописује да ако се оператору са ЗТС одреди нека од обавезе контроле малопродајних цена, Агенција утврђује и обавезу трошковног рачуноводства у циљу контроле цена.

Такође, обавеза прибављања формалне сагласности од Агенције за сваку промену цена регулисане јавно доступне телефонске услуге је предвиђена обавезом одређивања мера контроле индивидуалних тарифа из члана 71. став 3. тачка 2) Закона.

У делу Изјашњења означеном као „3. Критеријуми за утврђивање појединачне значајне тржишне снаге из поглавља 4. Извештаја о анализи тржишта 9.“ „Телеком Србија“ а.д. констатује да приликом анализе предметног тржишта у поглављу 4. тачки 4.2. Извештаја о анализи тржишта 9. није узето у обзир свих 12 критеријума који су предвиђени чланом 61. Закона, односно смерницом 2002/С 165/03, а затим износи појединачне примедбе које се, између осталог односе на контролу инфраструктуре која не може лако да се реплицира, затим да се увођењем избора и предизбора оператора и рашчлањеним приступом локалној петљи (мере прописане на veleпродајним тржиштима) отклањају структурне баријере за улазак оператора на тржиште и није могуће ове мере

применити на малопродајно тржиште, јер нема доказа да на veleпродајном нису дале резултате. Такође, „Телеком Србија“ а.д. наводи да су занемарена средства/инвестиције које оператор са великим бројем корисника мора да уложи у циљу унапређења и модернизације мреже, као и услед законских и регулаторних обавеза, као и да није сагледан у потребној мери обим неповраћених инвестиција (степен амортизације средстава). Даље, „Телеком Србија“ а.д. наводи да се приликом констатације у тачки 4.2.6. Извештаја о анализи релевантног тржишта, да се „употреба заједничке инфраструктуре за различите сервисе у фиксној мрежи појавила са почетком пружања услуге мобилне телефоније“, занемарила чињеница да је „Телеком Србија“ а.д. и пре ове анализе примењивао интерне трансферне цене у истом износу као према другим операторима и то не само за пословни сегмент мобилне телефоније, него и за остале пословне сегменте.

Одредбом члана 61. Закона прописано је да се приликом утврђивања појединачне значајне тржишне снаге **нарочито**, али не обавезно узимају у обзир критеријуми наведени у овом члану. Смернице представљају саветодавни, али не и обавезујући документ, при чему је у Смерницама у члану 78. наведено да се наведени критеријуми могу, али не морају користити; у том смислу, „следећи критеријуми се такође могу применити при мерењу...“ (*"In that regard, the following criteria can also be used to measure..."*). Став Агенције је да је у складу са тренутним учешћем на релевантном тржишту „Телеком Србија“ а.д (скоро 99%), спроведена адекватна анализа на основу 7 критеријума наведених у поглављу 4. Извештаја о анализи релевантног тржишта и да преостали критеријуми из члана 61. Закона не би утицали на другачије резултате и закључке анализе.

У вези са наводом који се односи на контролу инфраструктуре која не може лако да се реплицира, Агенција констатује да је „Телеком Србија“ а.д. напред наведену изјаву изнео без адекватних аргумената и за исту није доставио одговарајуће доказе.

У вези са мерама које се односе на veleпродајна тржишта, процена Агенције је да мере на veleпродајним тржиштима **не би биле делотворне** на наведеном малопродајном тржишту у наредном периоду од три године и да је, како је већ наведено, потребно увести посебне мере на овом тржишту. У случају да мере на veleпродајним тржиштима не дају резултате који би битно утицали на ово тржиште, могуће је извршити нову анализу овог тржишта и пре истека рока од три године, сагласно одредби члана 60. и 62. став 4. Закона.

Имајући у виду навод „Телеком Србија“ а.д. да су занемарена средства/инвестиције које оператор са великим бројем корисника мора да уложи у циљу унапређења и модернизације мреже, као и услед законских и регулаторних обавеза, Агенција је у оквиру анализе економије обима утврдила да су јединични трошкови пружања услуге, односно трошкови пружања услуге по кориснику мањи у случају „Телеком Србија“ а.д. у односу на операторе који тек треба да изграде мрежу за далеко мањи број корисника, што није оспорено примедбом и представља суштину економије обима. Указивање на увећане законске и регулаторне обавезе није прецизирано, односно није наведено на које се конкретно обавезе односи, али накнаде за лиценце су јединствене за све операторе који пружају исту врсту услуге, преко исте мреже и оне се утврђују у прописаном проценту од оствареног прихода, те не постоји разлика међу операторима по том основу. Обим

инвестиција и степен амортизације средстава су сагледани у мери у којој је то било могуће на основу расположивих података.

Такође, Агенција је сагласна са примедбом да је заједничко коришћење инфраструктуре почело и пре него што је уведена мобилна телефонија. Такође, да би се узела у обзир примедба да је „Телеком Србија“ а.д. примењивао интерне трансферне цене за све пословне сегменте, било је неопходно да достави релевантне доказе да су примењиване интерне трансферне цене у истом износу као према другим операторима за све пословне сегменте, међутим, о истом „Телеком Србија“ а.д. није доставио ниједан правно ваљан доказ, иако му је за то била остављена могућност.

Утврђивање саме чињенице када је почело заједничко коришћење инфраструктуре, нема утицаја на анализу овог тржишта.

У делу Изјашњења означеном као „4. Остали сегменти Извештаја о анализи тржишта 9.“, „Телеком Србија“ а.д., између осталог износи примедбе које се односе на: улогу VoIP провајдера, супституцију на страни тражње – у смислу да ограничења CDMA технологија у погледу преноса података нису аргументи за тржиште позива, супституцију на страни понуде – неоснованост аргумента да је тренутно улазак на посматрано тржиште ограничен високим структурним, економским и регулаторним баријерама, јер ће се од почетка 2012. године јавно доступне телефонске услуге пружати у режиму општег овлашћења и може се очекивати улазак КДС оператора и њихово значајније учешће на тржишту, вертикално преношење тржишне снаге јер „Телеком Србија“ а.д. има обавезу обезбеђивања услуга приступа на veleprodajном нивоу, као и на непостојање правних претпоставки за мере предвиђене анализом, јер је довољно да се задржи обавеза „Телеком Србија“ а.д. да прибави сагласност Агенције за сваку промену цене регулисане услуге, као и на формирање и промену цена и садржаја комбинованих пакета којима је обухваћена регулисана услуга, уз обавезу примене трошковног рачуноводства.

Разматрајући напред наведене примедбе, Агенција оцењује да како је и наведено у Извештају о анализи релевантног тржишта, преко 99% оствареног саобраћаја се реализује преко PSTN и CDMA мрежа, а услуге које VoIP оператори пружају у овом тренутку имају незнатно учешће на тржишту. У анализи су наведене услуге које VoIP оператори пружају, као део малопродајног тржишта коме припадају, али је наведено и да за сада немају битнијег утицаја и процена је да ће се у наредном периоду (до следеће анализе) њихов удео мењати, али не у мери у којој би утицао на промену односа снага на тржишту.

У вези са примедбом која се односи на супституцију на страни тражње, односно да ограничења CDMA технологија у погледу преноса података нису аргументи за тржиште позива, Агенција констатује да је примедба прихватљива у смислу да ограничења у преносу података нису релевантна за тржиште позива. Међутим, остали ставови наведени у анализи, а пре свега занемарљив број корисника CDMA мреже у односу на број PSTN претплатника и спора динамика развоја ових мрежа указују на немогућност корисника да, у случају промена цена или услова пружања услуге PSTN мрежа, исту замене услугама CDMA мреже.

Даље, регулаторне баријере, које су постојале у претходном Закону о телекомуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/03, 36/06 и 50/09-УС) у вези са јавно доступним телефонским услугама су Законом умањене у смислу да се додела нумерације врши у режиму општег овлашћења, а не појединачним дозволама (лиценцама) које су додељиване у поступку јавног надметања. Међутим, друге баријере и даље постоје. Потенцијал кабловских оператора је препознат и још увек је само на нивоу могућности, али не и реализације.

Такође, обавеза обезбеђивања приступа на велепродајном нивоу јесте прописана „Телеком Србија“ а.д, али је процена Агенције да та обавеза неће дати задовољавајуће резултате на овом тржишту у периоду до наредне анализе, јер је „Телеком Србија“ а.д. у позицији да контролише више улазних фактора који утичу на пружање услуга на малопродајном нивоу. Наведена примедба која се односи на вертикално преношење тржишне снаге је размотрена и оцена Агенције је да није од утицаја за прописивање другачијих обавеза од обавеза утврђених овим решењем.

Агенција истиче да су мере предложене у анализи неопходне у овом тренутку у циљу обезбеђивања равноправних услова за све учеснике на тржишту и да само са мерама које предлаже „Телеком Србија“ а.д. не постоји могућност да обезбеде ти услови. Наведене мере, односно обавезе које су утврђене „Телеком Србија“ а.д. су Законом прописане, а одређене су као резултат спроведене анализе релевантног тржишта и не представљају претерано оптерећење за оператора, поготову ако се има на уму врло високо учешће на малопродајном тржишту јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације овог оператора и динамика којом се други оператори појављују.

Ради термилошког усклађивања са Законом, а у циљу обезбеђивања правне сигурности, Агенција је у ставу II. диспозитива решења уместо коришћеног термина пакети услуга употребила израз везивање услуга.

Имајући у виду све напред наведено, Агенција је у поступку одлучивања у целисти ценила Изјашњење „Телеком Србија“ а.д. број: 314667/9 од 13.10.2011. године, у вези са обавештењем Агенције о одређивању оператора са значајном тржишном снагом на малопродајном тржишту јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације, размотрила изнете примедбе и сугестије и утврдила све одлучне чињенице и околности од значаја за решење ове управне ствари, а које, између осталог, упућују на одлуку из диспозитива овог решења.

Примедбе и сугестије „Телеком Србија“ а.д. изнете у Изјашњењу број: 314667/9 од 13.10.2011. године, као и став Агенције поводом истих, дат је у документу Прилог 1 - Примедбе дате у поступку изјашњења на Обавештење у вези одређивања оператора са значајном тржишном снагом на малопродајном тржишту јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације са захтевом за изјашњење и одговори Републичке агенције за електронске комуникације на наведене примедбе, који је саставни део Извештаја о анализи релевантног тржишта, односно овог решења.

Ово решење је коначно сагласно члану 22. став 4. Закона.

На основу сагледавања свих чињеница и доказа и утврђеног чињеничног стања, поступајући по правном схватању надлежног суда, као и примедбама у погледу поступка које су изнете у пресуди Управног суда број: 9 У 14603/11 од 05.03.2013. године, директор Агенције, у складу са законом утврђеним надлежностима, донео је одлуку као у диспозитиву овог решења.

Упутство о правном средству: Против овог решења може се тужбом покренути управни спор пред Управним судом, у року од 30 дана од дана његовог достављања.

ДИРЕКТОР

др Милан Јанковић

Прилог:

- Извештај о анализи малопродајног тржишта
јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације

Достављено:

-Предузећу за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д.